

POLITYKA OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZENIEM W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1

Celem **Polityki Ochrony Małoletnich Przed Krzywdzeniem w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie** jest:

- 1) potwierdzenie stosowania **Standardów Ochrony Małoletnich**, przyjętych w placówce;
- 2) zapewnienie wychowankom harmonijnego rozwoju w warunkach poczucia bezpieczeństwa, akceptacji i szacunku.

§ 2

1. Dyrektor wyznacza **Patrycję Kuźmich** na koordynatora ds. standardów ochrony małoletnich w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie, zwaną dalej koordynatorem.
2. Z koordynatorem można skontaktować się osobiście na terenie Przedszkola, telefonicznie dzwoniąc na numer: 723 245 922 lub pisząc e-maila na adres: PKuzmich@eduwarszawa.pl.

§ 3

Ilekróć w **Polityce Ochrony Małoletnich Przed Krzywdzeniem** jest mowa o:

- 1) **placówce** – należy przez to rozumieć Przedszkole nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie;
- 2) **polityce** – należy przez to rozumieć Politykę Ochrony Małoletnich Przed Krzywdzeniem w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie;
- 3) **dziecku, uczniu, wychowanku, nieletnim** – należy przez to rozumieć osobę, która spełnia obowiązek edukacyjny w przedszkolu;
- 4) **pracownikach** – należy przez to rozumieć osoby zatrudnione w przedszkolu oraz wolontariuszy, praktykantów, osoby, z którymi zostały zawarte umowy cywilnoprawne;
- 5) **wychowawcy** – należy przez to rozumieć nauczyciela, któremu opiece powierzono jeden oddział w przedszkolu;
- 6) **rodzicach** – należy przez to rozumieć rodziców, a także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby/podmioty, sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem;
- 7) **dyrektorze** – należy przez to rozumieć dyrektora Przedszkola nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie;
- 8) **krzywdzeniu** – należy przez to rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie lub zaniechanie na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika, rodzica, innego małoletniego lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie;

- 9) **uszczerbku na zdrowiu** – należy przez to rozumieć uszkodzenie ciała, np. złamania, zasinienia, wybite zęba, zranienie; pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa itp.;
- 10) **prokuraturze** – należy przez to rozumieć prokuraturę rejonową, właściwą wg miejsca zaistnienia przestępstwa;
- 11) **sądzie opiekuńczym** – należy przez to rozumieć Sąd Rejonowy, Wydział Rodziny i Nieletnich, właściwy z uwagi na miejsce zamieszkania dziecka;
- 12) **przestępstwie** – należy przez to rozumieć w szczególności przestępstwa, określone w Kodeksie Karnym;
- 13) **przemocy domowej** – należy przez to rozumieć, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
 - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
 - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
 - d) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- 14) **zagrożeniu dobra dziecka** – należy przez to rozumieć przypadki, w których istnieją uzasadnione powody do podejrzenia, że wychowanek może być narażony na jakiegokolwiek formy zaniedbania, przemocy domowej, czy inne trudne do zdefiniowania sytuacje, m.in.:
 - a) zaniedbanie potrzeb życiowych dziecka, np. brak prawidłowej higieny, żywienia niedostosowane do wieku dziecka, niezapewnienie odpowiedniej odzieży;
 - b) zaniedbanie potrzeb emocjonalnych i psychicznych dziecka (pozostawianie dziecka bez opieki lub w takiej sytuacji, że coś mu zagraża, lub sprawowanie opieki pod wpływem alkoholu);
 - c) niewypełnianie zaleceń lekarskich;
 - d) stosowanie kar fizycznych;
 - e) surowe dyscyplinowanie dziecka przez rodziców, opiekunów;
 - f) niestosowanie się do zaleceń jednostki oświatowej, dotyczącej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku;

- g) sytuacja, gdy wiadomo, że w rodzinie jest założona Niebieska Karta, ale potrzeby dziecka nadal nie są zaspokajane i jego sytuacja nie uległa poprawie;
- h) sytuacja, gdy pomimo zastosowanej procedury i dostępnych środków wychowawczych podopieczny jednostki kontynuuje działania naruszające bezpieczeństwo, dodatkowo gdy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy z jednostką, oraz szczególnie w sytuacji, gdy jednostce znane są inne przejawy demoralizacji;
- i) konflikty około rozwodowe, zagrażające dobru dziecka;

15) **demoralizacji** – należy przez to rozumieć w szczególności:

- a) dopuszczanie się czynu zabronionego, czyli zachowania o znamionach określonych w ustawie karnej jako wykroczenie lub przestępstwo;
- b) naruszanie zasad współżycia społecznego;
- c) uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki;

16) **krzywdzeniu** – należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.

Krzywdzeniem jest:

- a) przemoc – zachodzi wówczas, gdy jakaś osoba odnosi się do drugiej osoby w sposób niezgodny z wymaganiami relacji, która je łączy;
- b) przemoc fizyczna – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne;
- c) przemoc emocjonalna – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać. Jej celem jest naruszenie godności osobistej;
- d) wykorzystywanie seksualne – to każde zachowanie, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym, np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem oraz zachowania bez kontaktu fizycznego, np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm. Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas;
- e) zaniedbywanie – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnianie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki;

- 17) **czynnie karalnym** – należy przez to rozumieć czyn zabroniony przez ustawę jako:
- a) przestępstwo;
 - b) wykroczenie;
- 18) **czynnie zabronionym** – rozumie się przez to zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej.

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY PRACOWNIKAMI, A DZIEĆMI W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad pracownicy potwierdzają podpisaniem oświadczenia.

Każdy pracownik:

- 1) docenia i szanuje, uwzględnia potrzeby i działa w interesie małoletniego;
- 2) nie stosuje żadnej z form przemocy, nie faworyzuje nikogo;
- 3) ujawnia dane wrażliwe i inne informacje, dotyczące dziecka tylko osobom uprawnionym, gdy wynika to z sytuacji małoletniego;
- 4) nie nawiązuje żadnych relacji seksualnych, ani innych o niewłaściwym charakterze, w tym uwagi, żarty, zachowania, gesty lub udostępnianie małoletnim nieodpowiednich treści, substancji psychoaktywnych;
- 5) reaguje niezwłocznie, zgodnie z przyjętymi procedurami, na niewłaściwe zachowania innych wobec małoletniego.

Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem dostosowane są do realiów funkcjonowania Przedszkola i dotyczą następujących obszarów:

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem

Jakiegokolwiek przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego.

Przykładowe formy takiego kontaktu to:

- 1) pomoc w czynnościach związanych z wyjściem na spacer, na plac zabaw, na wycieczkę;
- 2) zajęcia sportowo-rekreacyjne;

- 3) czynności pielęgnacyjne, higieniczne dzieci młodszych;
- 4) reagowanie na potrzeby emocjonalne, szczególnie dziecka młodszego, np. poprzez przytulenie się do dorosłego; kontakty tego typu powinny mieć miejsce najlepiej w obecności osób trzecich, w przestrzeniach otwartych, pomieszczeniach monitorowanych, co w razie wątpliwości służyć powinno ich obiektywizacji;
- 5) w sytuacji zajęć i zabaw personel Przedszkola ma prawo przytulać dziecko, sadzać je na kolanach, trzymać na rękach, bezpośrednio pomagać dziecku w wykonywaniu ćwiczeń sprawnościowych, zadań ruchowych oraz zajęć manualnych – tylko za zgodą dziecka i z jego inicjatywy;
- 6) stanowcze interwencje wychowawcze, prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym, są dopuszczalne w sytuacjach, gdy zachowanie dziecka nosi znamiona agresji:
 - a) dziecko zagraża własnemu życiu lub zdrowiu;
 - b) dziecko zagraża zdrowiu lub życiu kogoś z otoczenia;
 - c) dziecko podejmuje próby dewastacji mienia przedszkolnego lub cudzego, a przy tym nie reaguje na polecenia słowne nauczyciela, wówczas nauczyciel, pod którego opieką jest dziecko może rozdzielić zwaśnionych, przytrzymać w bezpieczny sposób.

Bezpośredni kontakt fizyczny jest również uprawniony w sytuacji, gdy konieczne jest podjęcie działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe, związane z udzieleniem pierwszej pomocy), zagrożenia lub paniki, spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania, wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- a. przemocy fizycznej, np.:
 - bicia, szturchania, popychania oraz naruszania integralności fizycznej dziecka w jakikolwiek inny sposób;
- b. seksualizacji relacji, np.:
 - obcowanie płciowe i inne czynności seksualne;
 - dotykanie dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

Kontakt fizyczny z dzieckiem musi być jawny, nieukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją, ani wynikać z relacji władzy. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zobowiązany jest zawsze poinformować o tym osobę odpowiedzialną (np. nauczyciela, dyrektora) i/lub postępować zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

Należy zachować szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego, bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko

będzie dążyć do nawiązania niestosownych, bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach należy reagować z wyczuciem, ale stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.

2. Komunikacja werbalna z dzieckiem

W komunikacji z dziećmi w Przedszkolu pracownik zobowiązany jest:

- a) zachować cierpliwość i szacunek;
- b) słuchać uważnie dziecka i udzielać mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji;
- c) podejmując decyzje, dotyczące dziecka, należy je poinformować o tym i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania;
- d) szanować prawo dziecka do prywatności; jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić mu to najszybciej, jak to możliwe;
- e) zapewniać dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania, czy słów, może o tym powiedzieć nauczycielowi/pracownikowi Przedszkola lub wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjęto w placówce) i może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z dzieckiem na osobności, należy zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych; można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy.

Pracownikowi zabrania się:

- a. zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania dziecka oraz podnoszenia głosu na dziecko w sytuacji innej, niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci;
- b. ujawniania informacji wrażliwych, dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci; obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
- c. zachowywania się w obecności dziecka w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

3. Równe traktowanie

Personel nie faworyzuje dzieci; traktuje je równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.

Niedozwolone jest:

- 1) wyłączenie skupiania uwagi na wybranych dzieciach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych;
- 2) nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych;
- 3) nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań – nieadekwatne do możliwości i wieku;
- 4) zwalnianie z wykonywania obowiązków – w nieuzasadnionych sytuacjach;
- 5) godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową;
- 6) dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad;
- 7) przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych wychowanków przez silniejszych;
- 8) wchodzenie w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, zachowywania się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie, bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych – nie dotyczy to okazjonalnych podarków, związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych, czy drobnych upominków.

4. Kontakty pracownika z dzieckiem poza godzinami pracy

Kontakt z dziećmi, uczęszczającymi do Przedszkola powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.

Pracownikowi zabrania się:

- 1) zapraszania dzieci do swojego miejsca zamieszkania;
- 2) spotykania się z nimi poza godzinami pracy; obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).

Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy).

Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, pracownik zobowiązany jest poinformować o tym dyrektora Przedszkola, a rodzice/opiekunowie dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.

Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji, dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

5. Czynności higieniczno-pielęgnacyjne

W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, pracownik zobowiązany jest unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem. W każdej czynności pielęgnacyjnej i higienicznej, związanej z pomaganiem dziecku w ubieraniu się i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu, czy korzystaniu z toalety, pracownikowi powinna asystować druga osoba, zatrudniona w Przedszkolu.

Czynności higieniczno-pielęgnacyjne:

- 1) mają służyć przede wszystkim higienie osobistej i zdrowiu;
- 2) wykonywane są w odpowiednich warunkach, zapewniających uszanowanie intymności w tego typu czynnościach;
- 3) niedozwolone są zachowania obcesowe, naruszające prywatność i intymność;
- 4) działanie pracownika powinno być poprzedzone zgodą dziecka, a jego zasadność powinna być uzależniona od stopnia samodzielności dziecka i wcześniej z nim omówiona.

6. Dyscyplinowanie dziecka

Dyscyplinowanie definiowane jest jako narzędzie „informacji zwrotnej”, komunikujące dzieciom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna. Dyscyplina ma pobudzać do uczenia się, a nie powodować krzywdę dziecka; wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji.

Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania, mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:

- 1) fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie; uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych – pozbawianie snu, pokarmu itp., prace fizyczne, nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym);
- 2) psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzanie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych, np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY DZIEĆMI W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE

1. Dzieci mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w Przedszkolu. Nauczyciele i personel Przedszkola chronią dzieci i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Dzieci mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania, określonych w Statucie Przedszkola.
3. Dzieci uznają prawo innych dzieci do odmienności ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych dzieci – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennost.
4. Zachowanie i postępowanie dzieci wobec kolegów/innych osób nie narusza ich poczucia godności/wartości osobistej.
5. Kontakty między dziećmi cechuje zachowanie przez nie wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; wolny od wulgaryzmów językowych.
6. Dzieci akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Dzieci okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc. Nie kpią, nie szydą z ich słabości, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
8. W kontaktach między sobą dzieci nie zachowują się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie mają poczucia zagrożenia i nie odczuwają wrogości ze strony kolegów/koleżanek.
9. Dzieci mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród dzieci nie może być przez nie akceptowana lub usprawiedliwiona. Dzieci nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec swoich koleżanek i kolegów.
11. Jeśli dziecko jest świadkiem stosowania przez inne dziecko jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np. pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej.
12. Wszystkie dzieci znają obowiązujące w Przedszkolu procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych dzieci, gdzie i do którego dorosłego mogą się w Przedszkolu zwrócić o pomoc.

13. Jeśli dziecko stało się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w Przedszkolu pomoc, zgodnie z obowiązującymi w nim procedurami.

Niedozwolone zachowania dzieci w Przedszkolu:

1. Stosowanie agresji i przemocy wobec dzieci/innych osób:

a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:

- bicie, uderzanie, popychanie, kopanie, opluwanie;
- wymuszenia;
- nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
- fizyczne zaczepki;
- zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
- rzucanie w kogoś przedmiotami;

b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:

- obelgi, wyzwiska;
- wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary;
- bezpośrednie obrażanie ofiary;
- plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary;
- groźby;

c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- poniżanie;
- wykluczanie, izolacja, milczenie;
- manipulowanie;
- pisanie, rysowanie na ścianach;
- wulgarne gesty;
- niszczenie, zabieranie rzeczy należących do ofiary;
- straszenie;
- gapienie się;
- szantażowanie.

2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w Przedszkolu, np.:

- rzucanie kamieniami;
- przynoszenie do Przedszkola ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów.

3. Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela opuszczanie sali. Wyjście bez zezwolenia poza teren Przedszkola.

4. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw, organizowanych w Przedszkolu. Celowe zachowania, zagrażające zdrowiu bądź życiu.
5. Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek, wyjść poza teren Przedszkola, wyjść na plac zabaw.
6. Niestosowne odzywanie się do kolegów lub innych osób w Przedszkolu.
7. Używanie wulgaryzmów w Przedszkolu.
8. Celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności Przedszkola.
9. Kradzież/przywłaszczanie własności kolegów/koleżanek lub innych osób oraz własności Przedszkola.
10. Wyłudzenie rzeczy od kolegów/koleżanek w Przedszkolu.
11. Wysługiwanie się kolegami/koleżankami w zamian za korzyści materialne.
12. Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z kolegami/koleżankami. Udział w bójce.
13. Szykanowanie kolegów/koleżanek lub innych osób w Przedszkolu z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
14. Niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów (bicie, wyzywanie, dokuczanie).
15. Aroganckie/niegrzeczne zachowania wobec kolegów/koleżanek, wulgaryzmy. Kłamanie, oszukiwanie kolegów/koleżanek/innych osób w Przedszkolu.

PROCEDURA PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO

Podstawa prawna:

- Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 560) – art.22b, art. 22c;
- Ustawa z 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606) – art. 7 pkt 6.

Celem niniejszej Procedury jest:

1. wyznaczenie etapów postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
2. ustalenie procedur poprawnego reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
3. zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i przerwanie krzywdzenia.

§ 1

Pracownik, po powzięciu podejrzenia krzywdzenia lub informacji o krzywdzeniu małoletniego przez pracownika, innego dorosłego, rodziców ucznia, innego małoletniego lub pozyskaniu takiej informacji od innych osób, rodziców, w tym rodziców małoletniego, niezwłocznie interweniuje i zatrzymuje krzywdzenie, następnie informuje o tym dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządza Kartę interwencji.

§ 2

W każdym przypadku małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem psychologa, wychowawcy oddziału i innych specjalistów wg potrzeb.

§ 3

W związku z podejrzeniem krzywdzenia lub uzyskaniem informacji o krzywdzeniu małoletniego przez pracownika, dyrektor niezwłocznie izoluje małoletniego od potencjalnego sprawcy oraz, w przypadku podejrzeń o popełnienie przestępstwa na szkodę dziecka, zawiadamia policję lub prokuraturę i podejmuje dodatkowe kroki jako pracodawca (zgodne z Kartą Nauczyciela, Kodeksem pracy).

§ 4

Koordynator zawiadamia rodziców o incydencie, informuje o stanie małoletniego, np. konieczności interwencji medycznej (badania lekarskiego) oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy

wobec małoletniego

§ 5

1. W przypadku podejrzenia, że zdrowie (uszczerbek na zdrowiu, wykorzystanie seksualne) i życie małoletniego jest zagrożone ze strony pracownika należy niezwłocznie zawiadomić odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998.
2. Zawiadomienia służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu, następnie informuje koordynatora, dyrektora i rodziców oraz uzupełnia Kartę interwencji.
3. Kolejne kroki postępowania w tej sytuacji leżą w kompetencjach instytucji, wskazanych w ust. 1.
4. Przedszkole obejmuje małoletniego i jego rodziców pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

§ 6

W przypadku, gdy źródłem krzywdzenia lub podejrzanymi o krzywdzenie są rodzice, w szczególności w sytuacji podejrzenia przemocy domowej, zaniedbywania małoletniego, koordynator i dyrektor, jeżeli zachodzi taka potrzeba, po ocenie sytuacji, zawiadamia niezwłocznie właściwe instytucje i organy (policję, prokuraturę, sąd opiekuńczy, ośrodek pomocy społecznej) lub zleca wychowawcy wszczęcie procedury Niebieskie Karty.

§ 7

1. Po ustaleniu, że problem krzywdzenia przez rodziców nie wymaga zawiadomienia właściwych instytucji i organów zgodnie z paragrafem powyżej koordynator, w porozumieniu z dyrektorem, organizuje spotkanie z rodzicami małoletniego w obecności: koordynatora, psychologa i pracownika, który zgłosił incydent.
2. Podczas spotkania, o którym mowa w ust. 1 zostają określone sposoby wsparcia i reagowania z uwagi na sytuację małoletniego. Ze spotkania sporządza się notatkę/protokół.

§ 8

Koordynator we współpracy z zespołem nauczycieli i specjalistów, pracujących z małoletnim przygotowują propozycję objęcia go pomocą psychologiczno-pedagogiczną, także we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub specjalistyczną, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

§ 9

Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań, proponowanych przez Przedszkole, mimo trudnej sytuacji małoletniego, koordynator lub dyrektor składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do policji, prokuratury lub wniosek o wgląd w sytuację dziecka do sądu opiekuńczego, zawiadamia pomoc społeczną oraz obejmuje małoletniego pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

§ 10

1. Wszelkie przejawy przemocy, agresji, w tym fizycznej na szkodę małoletniego ze strony innego

małoletniego powinny być niezwłocznie przerwane przez pracownika lub inne osoby, będące świadkami incydentu.

2. Za niewłaściwe traktuje się następujące zachowania pomiędzy uczniami:

- a) krzyczenie, lekceważenie, obrażanie, wyśmiewanie, wykluczanie z grupy;
- b) używanie języka nienawiści, również tzw. hejtu;
- c) bicie, szturchanie, popychanie oraz inny sposób naruszania nietykalności fizycznej, używanie jakiegokolwiek przemocy;
- d) wyrażanie negatywnych, prześmiewczych komentarzy na temat zachowania, pracy, wyglądu;
- e) zabieranie, ukrywanie rzeczy innych osób.

§ 11

Zespół nauczycieli i specjalistów, pracujących z małoletnim podejmuje niezwłocznie działania, mające na celu zniwelowanie przejawów agresji, przemocy, a także wszelkich niewłaściwych zachowań małoletnich, we współpracy z instytucjami, organizacjami, udzielającymi pomocy dzieciom i młodzieży, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym specjalistycznymi.

§ 12

Jeżeli dyrektor we współpracy z koordynatorem i zespołem nauczycieli i specjalistów, udzielających uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, stwierdzi konieczność, wówczas powiadamia instytucje i organy zewnętrzne (instytucje pomocy społecznej, policję, sąd opiekuńczy) o zaistniałej sytuacji.

§ 13

Koordinator we współpracy z wychowawcą, pracownikiem, który stwierdził zagrożenie lub wystąpienie krzywdzenia małoletniego, nauczycielami specjalistami (wg potrzeb) organizuje spotkanie z rodzicami małoletniego (przedstawia ustalone przez ww. zespół formy i zadania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, którą ma zostać objęty małoletni). O objęciu małoletniego, który jest podejrzany lub dopuścił się krzywdzenia innego małoletniego, i ustalonych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla niego zostają powiadomieni jego rodzice na odrębnym spotkaniu.

§ 14

W przypadku braku współpracy rodziców dziecka, podejrzanego o krzywdzenie lub krzywdzącego małoletniego w Przedszkolu – dyrektor we współpracy z koordynatorem, podejmuje, po ocenie sytuacji, decyzję o ewentualnym zawiadomieniu organów zewnętrznych (pomocy społecznej, policji, sądu opiekuńczego).

§ 15

W przypadku przemocy rówieśniczej, innych niepokojących zachowań ze strony małoletnich, pomocą psychologiczno-pedagogiczną i wsparciem należy objąć również dzieci będące jej inicjatorami, biorąc pod uwagę potrzebę współpracy w tym zakresie z instytucjami zewnętrznymi,

w tym poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, a także dzieci, które były ewentualnymi świadkami zdarzenia.

§ 16

Przedszkole prowadzi działania wychowawczo-profilaktyczne w celu zapobiegania i uświadamiania niewłaściwych zachowań, przemocy, innych form krzywdzenia małoletnich.

KROKI DZIAŁANIA PODCZAS PODJĘCIA INTERWENCJI

KROK 1

Pracownik, po zidentyfikowaniu ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika, innego dorosłego, rodziców dziecka, innego małoletniego lub pozyskaniu takiej informacji od innych osób, rodziców, w tym rodziców małoletniego, niezwłocznie interweniuje i zatrzymuje krzywdzenie, następnie informuje o tym dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządza Kartę interwencji – *załącznik nr 1*.

KROK 2

W związku z podejrzeniem ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika koordynator lub dyrektor niezwłocznie izoluje małoletniego od potencjalnego sprawcy, zawiadamia policję i podejmuje dodatkowe kroki jako pracodawca (zgodne z Kartą Nauczyciela, Kodeksem pracy, ogólnymi przepisami prawa).

KROK 3

W każdym z przytoczonych przypadków małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem psychologa, wychowawcy oddziału i innych specjalistów wg potrzeb. W przypadku dziecka nie komunikującego się werbalnie, koordynator, wychowawca lub pracownik, który wszczął procedurę interwencji powiadamia nauczyciela specjalistę, stosującego np. komunikację alternatywną lub zespół nauczycieli i specjalistów, pracujących z dzieckiem.

KROK 4

Koordynator zawiadamia rodziców o incydencie, informuje o stanie małoletniego, np. o konieczności interwencji medycznej (badania lekarskiego) oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec małoletniego.

KROK 5

W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, pracownik niezwłocznie informuje odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998, a następnie informuje koordynatora, dyrektora i rodziców oraz uzupełnia wymieniony w kroku 1. dokument.

KROK 6

Kolejne kroki postępowania w tej sytuacji leżą w kompetencjach ww. instytucji. Przedszkole obejmuje małoletniego i jego rodziców pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

KROK 7

Po ustaleniu, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny i izolowania od niej dziecka oraz że nie zachodzi zagrożenie zdrowia lub życia małoletniego, koordynator, w porozumieniu z dyrektorem, organizuje spotkanie z rodzicami małoletniego w obecności: koordynatora, psychologa i pracownika, który zgłosił incydent. Podczas spotkania zostają określone sposoby wsparcia i reagowania z uwagi na sytuację małoletniego. Ze spotkania sporządza się notatkę – *załącznik nr 2*.

KROK 8

W przypadku, gdy źródłem krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia są rodzice, koordynator i dyrektor, jeżeli zachodzi taka potrzeba, po ocenie sytuacji, powiadamia niezwłocznie właściwe instytucje i organy (policję, sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej, przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który wdraża procedurę Niebieskie Karty).

KROK 9

Koordynator we współpracy z zespołem nauczycieli i specjalistów, pracujących z małoletnim przygotowują propozycję objęcia go pomocą psychologiczno-pedagogiczną, także we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub specjalistyczną, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

KROK 10

Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań, proponowanych przez Przedszkole, mimo trudnej sytuacji małoletniego, dyrektor składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do policji, prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację dziecka do sądu

rodzinnego, nawiązuje współpracę z pomocą społeczną oraz obejmuje małoletniego pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

KROK 11

W przypadku przemocy rówieśniczej, innych zachowań ryzykownych ze strony małoletnich, pomocą psychologiczno-pedagogiczną i wsparciem należy objąć również dzieci, będące jej inicjatorami, biorąc pod uwagę potrzebę współpracy w tym zakresie z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, a także dzieci, które były ewentualnymi świadkami zdarzenia.

KROK 12

W sytuacji, gdy rodzice małoletniego, będącego inicjatorem przemocy i innych zachowań ryzykownych powtarzających się, nie podejmują współpracy z Przedszkolem, dyrektor, po ocenie stopnia zagrożenia, zawiadamia właściwe instytucje (policję, sąd rodzinny, pomoc społeczną).

KARTA INTERWENCJI

Data i miejsce sporządzenia dokumentu	
Małoletni, wobec którego zachodzi podejrzenie krzywdzenia lub krzywdzenie	
Osoba stwierdzająca wystąpienie podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenie małoletniego	
Data podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego, miejsce	
Osoba/osoby podejrzane o krzywdzenie lub krzywdzące małoletniego	
Opis rodzaju krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego	
Osoby i instytucje, które zostały powiadomione, w tym formy interwencji, m.in. powiadomienie pomocy społecznej, policji, sądu rodzinnego, uruchomienie procedury Niebieskie Karty	
Data i opis udzielonej pomocy, formy otoczenia opieką małoletniego bezpośrednio po stwierdzeniu lub podejrzeniu incydentu, w tym we współpracy z wychowawcą i nauczycielami specjalistami (psychologiem, pedagogiem, pedagogiem specjalnym wg potrzeb małoletniego), informacje o ewentualnym powiadomieniu pogotowia, policji, stwierdzeniu konieczności badania lekarskiego	

<p>Informacja ze spotkania z rodzicami</p>	
<p>Zaplanowana pomoc psychologiczno-pedagogiczna (małoletniemu, jego rodzicom, innym dzieciom – jeżeli były np. świadkami incydentu) zespołu nauczycieli i specjalistów pracujących z dzieckiem, w tym we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, informacja o zgodzie rodziców na udzielanie ww. formy pomocy małoletniemu. Działania w przypadku braku współpracy ze strony rodziców</p>	
<p>Informacje na temat efektów podjętych interwencji, w tym we współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz pomocy udzielonej dziecku przez jednostkę (dokumentację pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym efektywność jej udzielania należy przechowywać w indywidualnej teczce dziecka)</p>	
<p>Imiona i nazwiska oraz czytelne podpisy osób sporządzających Kartę interwencji</p>	

Notatka ze spotkania z rodzicami małoletniego w obecności: dyrektora, koordynatora, psychologa i pracownika, który zgłosił incydent

Data i miejsce spotkania		
Nazwa instytucji		
Uczestnicy	Imię i nazwisko koordynatora	
	Imię i nazwisko psychologa	
	Imię i nazwisko pracownika zgłaszającego incydent	
	Imiona i nazwiska rodziców małoletniego	
Opis zgłoszonego incydentu		
Opis sytuacji małoletniego		
Zaproponowane sposoby wsparcia		
Planowane działania reagujące na sytuację		
Podpisy wszystkich uczestników spotkania		

**PROCEDURA OCHRONY DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI
I ZAGROŻENIAMI W SIECI INTERNET
W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE**

Podstawa prawna:

- art. 22c ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 560).

Celem niniejszej Procedury jest:

- 1) stosowanie standardów ochrony małoletnich, przyjętych w Przedszkolu, w szczególności standardu bezpieczeństwa cyfrowego;
- 2) przedstawienie pakietu podstawowych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa małoletnich w środowisku cyfrowym, jakie powinny zostać podjęte w Placówce;
- 3) ustalenie procedur poprawnego reagowania w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego małoletnich;
- 4) zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i przerwanie krzywdzenia.

Niniejsza Procedura określa:

- 1) zasady postępowania pracowników placówki w przypadku ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- 2) podstawowe działania placówki na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego;
- 3) procedury na wypadek wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w placówce.

Proponowane działania profilaktyczne są odpowiedzią na obowiązek „upowszechniania wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowania właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych”, który nakłada na szkoły i placówki oświatowe ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Rozdział 1

Podstawowe działania przedszkola na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego w placówce

1. Zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego w przedszkolu oraz problemy dziecka w świecie cyfrowym mogą mieć różnorodny charakter. W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa cyfrowego, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, działania placówki cechuje otwartość w działaniu, szybka identyfikacja problemu – określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań – i jego rozwiązywanie adekwatnie do poziomu zagrożenia, jakie wywołało.

2. Dyrektor i pracownicy uwzględniają kontekst indywidualnych przypadków, a także ich przedszkolne i środowiskowe tło i reagują adekwatnie do poziomu odpowiedzialności i winy dziecka.
3. Obligatoryjne działania interwencyjne, będące następstwem wystąpienia zagrożenia, dzielą się na:
 - 1) działania wobec aktu/zdarzenia – opis przypadku, ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów oraz monitoring sytuacji przedszkolnej;
 - 2) działania wobec uczestników zdarzenia (ofiara – sprawca – świadek, rodzice/opiekunowie prawni);
 - 3) działania wobec instytucji/organizacji/służb pomocowych i współpracujących – w szczególności policji, prokuratury, sądu opiekuńczego, służb społecznych.
4. Na każdą procedurę w związku z wystąpieniem danego typu zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego w placówce muszą składać się działania podjęte przez dyrektora oraz pracowników, nauczycieli, pedagogów/psychologów.
5. Działania wobec zdarzenia polegają przede wszystkim na zachowaniu (nie usuwaniu) dokumentacji cyfrowej: wiadomości sms, e-maili, nagrań z poczty głosowej telefonu, komentarzy w serwisie społecznościowym, zapisów na blogu i plików filmów wideo. O ile to możliwe, należy także zarchiwizować treść rozmów w komunikatorach oraz linki (konkretne adresy URL) oraz danych o potencjalnym sprawcy. Każde zdarzenie wymaga udokumentowania w stosownym dokumencie. W placówce takim dokumentem jest KARTA INTERWENCJI (*załącznik nr 1*).
6. Przez działania na rzecz uczestników zdarzenia rozumie się aktywności podejmowane wobec ofiar (osób poszkodowanych), sprawców i świadków zdarzenia. W placówce osobami pokrzywdzonymi są małoletni. Dlatego jako kolejną grupę pośrednich uczestników zdarzenia wyróżniamy ich rodziców.
7. Działania placówki, adresowane do podmiotów zewnętrznych, są niezbędne w przypadku naruszenia przepisów prawa przez małoletnich lub osoby spoza placówki. Pośród nich należy wyróżnić szczególnie współpracę z:
 - 1) policją,
 - 2) prokuraturą,
 - 3) sądem opiekuńczym,
 - 4) służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi,
 - 5) dostawcami usług internetowych oraz operatorami telekomunikacyjnymi.
8. Sprawców wszystkich rodzajów zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w placówce obejmuje się co najmniej poniższymi działaniami:

- 1) sprawca otrzymuje od przedstawicieli placówki komunikat o braku akceptacji dla działań, jakich dokonał. W trakcie takiej rozmowy dziecko poznaje możliwe skutki swojego postępowania, a także konsekwencje, jakie mogą zostać wobec niego wyciągnięte (np. wynikające ze statutu i/lub regulaminu lub wprowadzonego kontraktu – umowy). W trakcie rozmowy sprawca zostaje wezwany do zaprzestania podejmowania podobnych działań w przyszłości, w tym usunięcia skutków swoich działań. Sprawca zostaje objęty odpowiednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w celu zrozumienia konsekwencji jego zachowania oraz zmianie postawy i dalszego postępowania. Jeżeli sprawców jest więcej, to z każdym z nich przeprowadza się rozmowę osobno;
 - 2) psycholog, pedagog, wychowawca ogranicza się do podjęcia interwencji, a nie wymierzenia kary. Decyzję o tym, jaką karę wymierzyć regulują wewnętrzne zapisy placówki.
9. Celem sankcji wobec sprawcy jest przede wszystkim zatrzymanie jego działań i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ofierze oraz zmiana postawy sprawcy. Sankcje mają na celu także pokazanie społeczności przedszkolnej, że działania sprawcy nie będą tolerowane i że placówka jest w stanie skutecznie zareagować w tego rodzaju sytuacji. Podejmując decyzję o sankcjach bierze się pod uwagę:
- 1) rozmiar i rangę szkody – np. czy w przypadku cyberprzemocy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
 - 2) czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - 3) świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że postąpił nagannie, np. czy wie, że wyrządza krzywdę małoletniemu, jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;
 - 4) motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednie doświadczenia sprawcy;
 - 5) fakt, czy sprawca jest innym małoletnim, czy osobą dorosłą.
10. Aktywność wobec sprawcy obejmuje również rozmowę z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi – są oni informowani o zdarzeniu, zapoznani z materiałami oraz decyzją na temat dalszego postępowania ze sprawcą (np. na temat sankcji). Rodzice sprawcy są również informowani, że rodzice ofiary mają prawo zgłosić sprawę na policję, do prokuratury lub do sądu.
11. Jeśli sprawca pochodzi spoza placówki, zapewnia się bezpieczeństwo ofierze i informuje jej rodziców o przysługujących prawach (np. zgłoszenie popełnienia przestępstwa na policję).

Rozdział 2

Procedury interwencyjne wewnętrzne

1. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	
<p>Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, media społecznościowe, grupy dyskusyjne, SMS i MMS.</p>	
Podstawa prawna uruchomienia procedury	
<p>Kodeks karny: art.190 § 1–2, art. 190a § 1–3, art. 212 § 1–2, art. 256, art. 267 § 1–4, art. 268a. Statut Przedszkola.</p> <p>Niektóre akty cyberprzemocy, stanowiące naruszenie prawa mogą być ścigane na wniosek pokrzywdzonego (w przypadku dzieci do 18. r.ż. na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych). Są to:</p> <ul style="list-style-type: none">• groźba karalna (art. 190 Kodeksu karnego – dalej kk),• zmuszanie groźbą do określonego działania (art. 191 kk),• uporczywe nękanie – stalking (art. 190a kk),• naruszenie wizerunku (art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego),• zniesławienie/znieważenie (art. 216 i 212 kk),• włamanie (art. 267 i 268a kk). <p>Czyny karalne, ścigane z urzędu powinny być niezwłocznie zgłoszone na policję lub do prokuratury. Dotyczy to sytuacji takich, jak rozpowszechnianie zdjęć lub filmów z udziałem osoby nieletniej, mających cechy pornograficzne, czy publikowanie materiałów, prezentujących seksualne wykorzystywanie nieletnich (art. 202 kk).</p>	
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	<p>Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. inne dziecko, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzica, rodzeństwo, przyjaciela). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktylizacji, czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać dziecko z zajęć do dyrekcji). • Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo). <p>W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np. wywoływanie dzieci z zajęć, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne, mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zabezpieczyć wszystkie dowody, związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Identyfikacja sprawcy(ów) często jest możliwa dzięki zebranym materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.</p> <p>Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK).</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia</p>	<p>Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on wychowankiem przedszkola, nauczyciel powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania</p>

<p>z przedszkola/ spoza przedszkola</p>	<p>sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy).</p> <p>Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach placówki, m. in. w statucie, kontrakcie, regulaminie, procedurach. Przedszkole może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż placówka podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.</p> <p>Podczas rozmowy z dzieckiem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić je, że nie jest winne zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobiło ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że przedszkole nie toleruje przemocy i że zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować dziecko o krokach, jakie może podjąć placówka i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.</p> <p>Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbaniu o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line, np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku etc.</p> <p>Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę, czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.</p> <p>W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga – powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.</p> <p>W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty, np. psychologa, poradni</p>

	psychologiczno-pedagogicznej oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy policji.
Aktywności wobec świadków	Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie i empatię dla ich uczuć – obawy przed przypięciem łatki „donosiciela”, strachu przed staniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej przedszkola. Placówka powinna powiadomić odpowiednie służby, np. sąd rodzinny, gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje ze statutu i/lub regulaminu wobec dziecka) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných rezultatów, np. nie ma zmian postawy dziecka. Kontakt z policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo, np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich. Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor przedszkola.
Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi	Kontakt z dostawcą usługi może być wskazany w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania stymuluje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2019 r. poz. 123).
Telefony alarmowe krajowe i lokalne	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka – 800 12 12 12 Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – 116 111, https://11611.pl/ Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100, https://800100100.pl/ Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl , dyzurnet@dyzurnet.pl , 810 615 005.

2. Procedura postępowania w przypadku naruszenia danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika przedszkola

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	
<p>Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika przedszkola poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika placówki. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary, np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontaż, szantażu w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary, dokonania zakupów i innych transakcji finansowych, np. w sklepach internetowych na koszt ofiary. Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą. Kodeks karny (art. 190a), RODO</p>	
Podstawa prawna uruchomienia procedury	
Kodeks karny, art. 190a, RODO	
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	<p>Gdy sprawcą jest małoletni – kolega ofiary, małoletni lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem placówki, wychowawcą. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności doszło poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych, wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym placówkę (zgodnie z Kodeksem karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej.</p>
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	<p>W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak, aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności – w działaniu tym dziecko powinna wspierać osoba dorosła. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary bądź w innych</p>

	<p>celach, niezgodnych z prawem, należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i do usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych, czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią, np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia. O czynach niezgodnych z prawem należy powiadomić policję.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna policja. W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, przedszkole powinno dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych, uzgodnionych rodzicami.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia z przedszkola/ spoza przedszkola</p>	<p>Gdy sprawcą incydentu jest małoletni, uczęszczający do placówki, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania profilaktyczne, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinno być zadośćuczynienie osobie poszkodowanej. Celem takich działań winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez dziecko na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie placówka winna podjąć niezależnie od powiadomienia policji/sądu rodzinnego. Dyrekcja przedszkola winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie policji, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga. Dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej radcy prawnego.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Nieletnią ofiarę incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – opieką pedagogiczno-psychologiczną i powiadomić o działaniach, podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy, np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta</p>

	w portalu społecznościowym. Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, przedszkole winno zapewnić poufność działań, tak, aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
Aktywności wobec świadków	Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu dzieci, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku dziecka – koleżanki lub kolegi oraz odpowiedzialność prawną.
Współpraca z policją i sądami rodzinnymi	Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dziecka winni o tym powiadomić policję.
Współpraca ze służbami, placówkami specjalistycznymi	W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować dziecko, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

3. Procedura postępowania w przypadku nawiązywania niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	
Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości, prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności, np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych – Kodeks karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1.	
Podstawa prawna uruchomienia procedury	
Kodeks karny: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1	
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół/placówek, w drugim – na policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach placówki ma czas reakcji – szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe

	<p>konsekwencje realizacji kontaktu online, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy, czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów, inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w przedszkolu, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).</p> <p>Jednocześnie – bezzwłocznie – należy dokonać zawiadomienia na policji o wystąpieniu zdarzenia.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości przedszkola w większości przypadków uwodzenia przez Internet.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców z przedszkola/ spoza przedszkola</p>	<p>Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem placówki jest zebranie dowodów oraz opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu, np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej, należy przede wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań dzieci (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.</p> <p>Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy przedszkola z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem,</p>

	<p>prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/pedagoga/psychologa/osobę z przedszkola, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.</p> <p>Wszelkie działania placówki wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.</p>
Aktywności wobec świadków	Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy docenić jego prospołeczną postawę.
Współpraca z policją i sądami rodzinnymi	W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem placówki jest powiadomienie policji lub sąd rodzinny.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.
Telefony alarmowe krajowe	<p>Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – 116 111, https://116111.pl/</p> <p>Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100, https://800100100.pl/</p> <p>Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl, dyzurnet@dyzurnet.pl, 801 615 005</p>

Rozdział 3

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu, urządzeń elektronicznych i reagowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia cyberprzemocy

Przedszkole, zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, podejmuje działania, zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności stosuje i aktualizuje oprogramowanie zabezpieczające, filtrujące treści.

§ 1

Na terenie przedszkola dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem nauczyciela na zajęciach.

§ 2

1. Osobą odpowiedzialną za bezpieczeństwo cyfrowe jest dyrektor.
2. Osoba odpowiedzialna zapewnia, aby sieć internetowa była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie. Zapewnia na wszystkich urządzeniach z dostępem do Internetu na terenie przedszkola zainstalowane i aktualizowane:
 - 1) oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
 - 2) oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu,
 - 3) oprogramowanie antywirusowe,
 - 4) oprogramowanie antyspamowe,
 - 5) firewall.
3. Oprogramowanie jest aktualizowane w miarę potrzeb.

§ 3

W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o występującej cyberprzemocy, pracownicy niezwłocznie reagują:

- 1) zgłaszając problem koordynatorowi, rodzicom, po ocenie sytuacji przez koordynatora i dyrektora, jeżeli zachodzi potrzeba powiadamiają organy zewnętrzne (policję, sąd opiekuńczy);
- 2) sporządzając KARTĘ INTERWENCJI – *załącznik nr 1*;
- 3) tworząc zespół nauczycieli i specjalistów, udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej pokrzywdzonemu małoletniemu (a także małoletniemu, będącemu sprawcą) we współpracy z rodzicami w/w małoletnich oraz instytucjami zewnętrznymi (wg potrzeb);
- 4) w przypadku braku współpracy ze strony rodziców małoletniego podejrzanego lub będącego odpowiedzialnym za cyberprzemoc, koordynator i dyrektor, po dokonaniu oceny sytuacji i poinformowaniu rodziców, jeżeli zachodzi taka konieczność, powiadamiają właściwe instytucje i organy (pomoc społeczną, policję, sąd rodzinny);

- 5) podejmując działania profilaktyczne, uwzględniające pojawiające się problemy, związane m.in. z funkcjonowaniem dzieci w sieci Internet, cyberprzemocą we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY” W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1245),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 706).

Cel procedury:

Celem niniejszej procedury jest wskazanie zasad postępowania nauczycieli i dyrektora przedszkola w przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka lub uzasadnionego podejrzenia, że jest dotknięte przemocą w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to:

Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc może przybierać rozmaite formy. Wyróżnia się kilka głównych rodzajów:

- **fizyczną**, np. bicie, uderzenia, szturchanie, policzkowanie, szczypanie, popychanie, wykręcanie rąk, kopanie;
- **psychiczną**, np. upokarzanie, poniżanie, wyśmiewanie, stałe poddawanie krytyce, obrzucanie wyzwiskami, izolowanie od kontaktów z innymi ludźmi, kontrolowanie, nękanie;
- **seksualną**, np. wymuszanie wszelkiego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, obnażanie się w obecności osoby poszkodowanej, odbywanie z nią lub w jej obecności stosunków seksualnych, zmuszanie do ich odbywania z osobami trzecimi;

- **ekonomiczną**, np. ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członka rodziny; w przypadku dzieci zaniedbanie może polegać na niezapewnieniu im wyżywienia, niedbaniu o ich higienę, niezapewnieniu opieki medycznej i braku zainteresowania ich sprawami.

Zakres procedury

Procedura określa odpowiedzialność przedszkola jako instytucji oraz sposoby reagowania i zakres podejmowanych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dziecka.

Uczestnicy postępowania – zakres odpowiedzialności

Rodzice/prawni opiekunowie: w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, zwane dalej „działaniami”, przeprowadza się w obecności rodzica/opiekuna prawnego.

Nauczyciele: reagują na wszelkie przypadki krzywdzenia, zagrożenia zdrowia i życia dziecka, wobec którego stosowana jest przemoc w rodzinie.

Dyrektor:

- 1) jest zobowiązany do objęcia kompleksową pomocą, mającą na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) zapewnia dzieciom i pracownikom pełne poczucie bezpieczeństwa pod względem zarówno fizycznym, jak i psychicznym.

Niepedagogiczny pracownik przedszkola:

- ponosi współodpowiedzialność za bezpieczeństwo dziecka od momentu jego przyprowadzenia przez rodzica/opiekuna i pozostawienia pod opieką Przedszkola do momentu odebrania dziecka przez rodziców/opiekunów;
- jest uważny i wrażliwy na sytuacje dzieci;
- reaguje na objawy przemocy oraz niepokojące zachowania, których może być świadkiem;
- zgłasza obserwowane, niepokojące sygnały dyrekcji przedszkola, nauczycielowi, psychologowi.

Sposób prezentacji procedury

1. Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej przedszkola.
2. Zapoznanie rodziców/opiekunów z obowiązującymi w przedszkolu procedurami na spotkaniach organizacyjnych we wrześniu każdego roku.
3. Zapoznanie wszystkich pracowników przedszkola z treścią procedury.

Tryb dokonywania zmian w procedurze

1. Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonać z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady Pedagogicznej dyrektor placówki. Wnioskodawcą zmian może być również Rada Rodziców.
2. Proponowane zmiany nie mogą być sprzeczne z prawem.
3. Wszczęcie procedury następuje w przypadku zaistnienia podejrzenia stosowania wobec dziecka przemocy w rodzinie.

Formularze Niebieskie Karty:

- formularz „Niebieska Karta – A” – wypełniany przez przedstawiciela przedszkola po uzyskaniu informacji o stosowaniu przemocy wobec dziecka;
- formularz „Niebieska Karta – B” – pouczenie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, przekazywane przedstawicielowi pokrzywdzonego dziecka;
- formularz „Niebieska Karta – C” – wypełniany przez członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wobec osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- formularz „Niebieska Karta – D” – wypełniany przez członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wobec osoby podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie.

Stwierdzenie lub podejrzenie, że wobec wychowanka, uczęszczającego do przedszkola stosowana jest przemoc wymaga natychmiastowego poinformowania o tym fakcie dyrektora przedszkola.

Procedura postępowania w przedszkolu

1. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje z chwilą wypełnienia formularza Karty – „A” (*załącznik nr 7*) przez przedstawiciela oświaty (dyrektor przedszkola, nauczyciel) w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę, będącą świadkiem przemocy w rodzinie (*załącznik nr 3*).
2. Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy, czy uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc domową, ani obecność tej osoby w czasie wypełniania formularza.
3. Koordynatorem pomocy dziecku krzywdzonemu jest wychowawca lub inna osoba wyznaczona przez dyrektora przedszkola. W sytuacji prowadzenia dużej liczby przypadków lub ich złożoności i wielu działań, dyrektor może zadanie koordynacji kolejnych powierzyć innej osobie, przy czym nadzór nad postępowaniami wszystkich spraw sprawuje koordynator wskazany w niniejszej

polityce. Osoba, wszczynając procedurę „Niebieskie Karty” ma prawo wykorzystać informacje zawarte w:

- arkusza diagnostycznym oceny ryzyka stosowania przemocy wobec dzieci (*załącznik nr 5*);
 - kwestionariuszu diagnostycznym oszacowania zaniedbania dziecka (*załącznik nr 6*);
 - a także przeprowadzić rozmowę z dzieckiem.
4. Rozmowa z pokrzywdzonym dzieckiem przeprowadzana jest w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności dziecka oraz zapewniających mu bezpieczeństwo.
 5. Czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” przeprowadza się w obecności rodzica/opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy to rodzice/opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk), czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również w obecności psychologa).
 6. W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” z uwagi na nieobecność dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, ze względu na stan jego zdrowia lub zagrożenie jego życia lub zdrowia, wypełnienie formularza następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z nim lub po ustaniu przyczyny, uniemożliwiającej jego wypełnienie.
 7. W przypadku, gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z pokrzywdzonym dzieckiem jest niewykonalne, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje bez jego udziału.
 8. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”, który jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc (*załącznik nr 8*).
 9. Formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.
 10. Niezwłocznie po wszczęciu postępowania, ale nie później niż w terminie pięciu dni od dnia wszczęcia, przedstawiciel przedszkola przekazuje formularz przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy.
 11. Żaden z formularzy „Niebieskie Karty” nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie, czy stosowanie przemocy domowej.
 12. Po przekazaniu formularza Zespołowi Interdyscyplinarnemu dalsze działania podejmowane są już przez ten zespół.

W ramach procedury przedstawiciel przedszkola:

1. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

2. Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje je o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i wzięcia udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci.
4. Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodziny, w tym o formach pomocy dzieciom, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Dokumentacja:

1. Czynności podejmowane przez pracowników przedszkola w ramach procedury są dokumentowane.
2. Upoważnione osoby do wglądu w dokumentację wszczętych procedur „Niebieskie Karty” są zobowiązane do złożenia oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych, umieszczanych w dokumentach (*załącznik nr 4*).
3. Dokumentacja może być przekazana organom ścigania, prowadzącym postępowanie przygotowawcze.
4. Druki i formularze „Niebieskiej Karty – A” i „Niebieskiej Karty – B” znajdują się w gabinecie dyrektora przedszkola.
5. Rejestr wszczętych procedur „Niebieskie Karty” prowadzi dyrektor przedszkola, zgodnie z zasadami, określonymi w Instrukcji Kancelaryjnej.
6. Dokumentację związaną ze wszczętymi procedurami „Niebieskie Karty” prowadzi i przechowuje nauczyciel/osoba wyznaczona przez dyrektora przedszkola.
7. Po zakończeniu sprawy, nauczyciel/osoba wyznaczona przez dyrektora przedszkola przekazuje teczkę z dokumentacją do gabinetu dyrektora przedszkola.
8. Archiwizacja dokumentacji odbywa się na zasadach określonych w Instrukcji Archiwalnej.

Zawiadomienie organów ścigania:

1. Z chwilą podjęcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przemocy wobec dziecka o zdarzeniu należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny właściwy według miejsca zamieszkania dziecka.

2. Przedszkole jako podmiot zawiadamiający o popełnieniu przestępstwa jest informowane przez organ ścigania o wszczęciu i zakończeniu zainicjowanego postępowania.

Podstawowe informacje dla nauczyciela: jak rozpoznać, czy dziecko w rodzinie jest krzywdzone

1. **Krzywdzenie psychiczne** – upokarzanie, odrzucanie, izolowanie, ignorowanie, wyszydzanie, krytykowanie, terroryzowanie, zmuszanie do wysiłku przekraczającego jego możliwości, zastraszanie, grożenie dziecku.

Dziecko doznające takiej przemocy zachowuje się nieadekwatnie do wieku, wykazuje zaburzenia jedzenia (niedojadanie, nadmierne objadanie się, wymioty), okalecza się, ma problemy ze snem i koszmary, odczuwa strach przed zaśnięciem.

2. Wykorzystywanie seksualne

- 1) dziecko wykorzystywane seksualnie jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, unika kontaktu z dorosłymi, opisuje zachowanie osoby dorosłej, wskazujące na to, że ta próbowała je uwieść;
- 2) dziecko takie jest przygnębione, wycofane, ma problemy z koncentracją uwagi, zaczyna zachowywać się agresywnie, ma trudności w relacjach z rówieśnikami, odmawia przebijania się w towarzystwie innych;
- 3) ma także problemy ze snem, przejawia dolegliwości bólowe intymnych części ciała, a także głowy i brzucha;
- 4) zdradza trudności np. z siedzeniem, chodzeniem, oddawaniem moczu, kału, ma częste infekcje dróg moczowo-płciowych, widoczne siniaki na klatce piersiowej, pośladkach, podbrzuszu, udach oraz otarcia, zaczerwienienia, stany zapalne skóry, a także krwawienia;
- 5) sygnałem ostrzegawczym jest również zbytnia erotyzacja dziecka oraz odgrywana przemoc seksualna, np. na lalkach, zabawkach.

3. Zaniedbania bytowe, wychowawcze

- 1) zauważalne objawy u dziecka to w szczególności bardzo niska higiena osobista: dziecko jest brudne, nieprzyjemnie pachnie, ma brudne paznokcie i ubranie, widać ślady licznych ukąszeń, świerzb;
- 2) dziecko takie jest głodne, często choruje, jest zmęczone, apatyczne;
- 3) objawy zaniedbania dziecka w wieku przedszkolnym:
 - a) fizyczne: niski wzrost, małowzrost, dziecko jest zaniedbane i brudne;
 - b) rozwojowe: opóźniony rozwój mowy, ograniczony zakres uwagi, niedojrzałość;
 - c) społeczno – emocjonalne: zaburzenia procesów poznawczych i zdolności uczenia się,
 - d) zachowanie: nadmierna pobudliwość, agresja, impulsywność, zaburzenia nerwicowe.

Występowanie pojedynczego objawu nie jest dowodem na to, że dziecko jest krzywdzone. Jeśli jednak objawy się powtarzają bądź kilka występuje jednocześnie, możliwe, że mamy do czynienia z przemocą.

Postanowienia końcowe:

1. Dyrektor przedszkola zobowiązany jest do zapoznania z procedurą nowo przyjętego pracownika.
2. Za prawidłową realizację procedury odpowiada dyrektor przedszkola.
3. Zasadą udzielania pomocy dziecku krzywdzonemu przez placówkę jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa, ograniczona do osób pracujących z dzieckiem.

Zasady wchodzą w życie z dniem 20.06.2024 r.

Załączniki do procedury „Niebieskie karty”

1. Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia dziecka/małoletniego (*załącznik nr 3*)
2. Wzór oświadczenia o poufności informacji, powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dzieci/małoletnich (*załącznik nr 4*)
3. Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec dzieci (*załącznik nr 5*)
4. Kwestionariusz diagnostyczny oszacowania zaniedbania dziecka (*załącznik nr 6*)
5. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – A” (*załącznik nr 7*)
6. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – B” (*załącznik nr 8*)

**Procedury i osoby odpowiedzialne za przyjęcie i zgłoszenia, dokumentowanie i dalsze działania pomocowe oraz za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”
w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie**

1. Dyrektor przedszkola zgłasza zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę wychowanka oraz zawiadamia sąd opiekuńczy.
2. W przypadku podjęcia przez personel placówki informacji, że dziecko może być krzywdzone, osoba ujawniająca sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację osobie, o której mowa w ust.1, która sporządza kartę dokumentowania zdarzeń. Dalsze postępowanie realizowane jest zgodnie z procedurami.
3. Osobą odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” (wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”) jest osoba wskazana w ust. 1, nauczyciel – wychowawca, nauczyciel znający sytuację domową dziecka lub pedagog, psycholog przedszkolny.

4. W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców, ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny.
5. W przypadku zagrożeń zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112.
6. Wszyscy pracownicy przedszkola, którzy w związku z wykonaniem obowiązków podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA

Dotyczy dziecka:		
Osoba zgłaszająca	Imię i nazwisko	
	Dane do kontaktu	
	Stopień pokrewieństwa	
	Źródło wiedzy lub informacji o przemoc	
Data zgłoszenia		
Forma zgłoszenia	Pisemna, bezpośrednio, listownie, drogą listowną [niepotrzebne skreślić]	
Fakty wskazujące na stosowaną przemoc, podane przez osobę zgłaszającą		
Inne informacje o dziecku, rodzinie		
Wskazanie potencjalnej osoby stosującej przemoc		
Podpis osoby zgłaszającej:	Podpis osoby przyjmującej zgłoszenie:	

Data:

Oświadczenie o poufności

1. Oświadczam, że:

- 1) zapoznano mnie z przepisami, dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz Ustawy o Ochronie Danych Osobowych;
- 2) zapoznano mnie z „Procedurą Niebieskie Karty”, wdrożoną w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie;
- 3) zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/em przy realizacji zadań, związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym.

.....
Miejscowość, data

.....
Czytelny podpis pracownika

2. Zobowiązuję się do:

- 1) przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach;
- 2) nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałam/em dostęp za upoważnieniem Administratora danych;
- 3) nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych, przetwarzanych w przedszkolu;
- 4) wykonywania operacji przetwarzania danych zgodnie z RODO;
- 5) zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 6) ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem;
- 7) zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośredniemu przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o Ochronie Danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

.....
Miejscowość, data

.....
Czytelny podpis pracownika

Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy domowej wobec dziecka

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem itp. -----
- A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami itp.-----
- A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich, jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie-----
- A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykание intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka itp.-----
- A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.) -----
- A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny)-----
- A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie -
- A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu)-----

OBSERWACJA PRACOWNIKA PLACÓWKI, DOTYCZĄCA RODZICA

- A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył itp. -----

OBSERWACJA PRACOWNIKA PLACÓWKI OŚWIATOWEJ, DOTYCZĄCA DZIECKA

- A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np. uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele itp. -----

- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np. brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np. opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia itp. Sytuacja ta występuje pomimo i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny -----

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA PLACÓWKI OŚWIATOWEJ, DOTYCZĄCA DZIECKA

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych lub w zabawie, identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy-----
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np. lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp. -----
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np. bije, szczypie się, nacina sobie skórę itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np. ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty itp.-----
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu-----
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki-----

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka -----
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku -----
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej-----
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.-----
- B.10.** Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej-----

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI

- C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie -----
- C.2. Wcześniejsze podejrzenie, dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka -----
- C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, leków itp. -----
- C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem -----
- C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa -----
- C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje jedno lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność -----
- C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka -----
- C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka -----
- C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców -----

Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania

L.p.	Symptomy wskazujące na zaniedbanie (forma przemocy)	Tak	Nie
1.	Nieadekwatne ubranie do pory roku lub pogody		
2.	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy		
3.	Brudna odzież		
4.	Brudne ciało		
5.	Nieprzyjemny zapach/insekty		
6.	Brak podręczników i przyborów szkolnych		
7.	Kradzieże jedzenia lub innych przedmiotów		
8.	Przebywanie poza domem w późnych godzinach		
9.	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku		
10.	Ma dorosłych „kolegów”		
11.	Nie ma kolegów wśród rówieśników		
12.	Z trudem nawiązuje relacje		
13.	Izoluje się od rówieśników		
14.	Bije się po głowie/twarzy lub wrywa sobie włosy		
15.	Często ma ślady zadrapań/ siniaków		
16.	Często odnosi obrażenia (skręcenia, złamania, skaleczenia)		
17.	Bije innych		
18.	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością		
19.	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem		
20.	Moczy się		
21.	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach		
22.	Boi się ciemności		
23.	Unika zajęć wychowania fizycznego		
24.	Unika sytuacji leżakowania w przedszkolu		
24.	Nie bierze udziału w wycieczkach		
25.	Podejmuje zachowania autodestrukcyjne wobec siebie, zwierząt		
26.	Miewa nagłe zmiany nastroju – od euforii do agresji		
27.	Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania		
28.	Nie odwzajemnia emocji		
29.	Odrzuca próby nawiązania bliskości		
30.	Ma wybuchy wściekłości		
31.	Nadmiernie skraca dystans fizyczny		
32.	Demonstruje zachowania seksualne		
33.	Nie docenia własnych osiągnięć		
34.	Ma koszmary nocne		
35.	Ma problemy szkolne		
36.	Inne:		
<p>Uwaga! Informacje dotyczące zachowania należy analizować biorąc pod uwagę całość informacji o rodzinie. Pojedynczych zachowań z listy nie można traktować jako jednoznacznie wskazujących na zaniedbanie</p>			

.....
.....
.....
.....
.....
miejsowość, data

.....
.....
.....
Nazwa i adres podmiotu, w którym jest zatrudniona osoba wypełniająca formularz „Niebieska Karta – A”

NIEBIESKA KARTA – A

W związku z powzięciem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia przez świadka przemocy domowej ustala się, co następuje:

I. Dane osoby/ osób doznających przemocy domowej

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Małoletni (tak/nie) ¹⁾			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL ²⁾			
Nazwa i adres placówki oświatowej, do której uczęszcza małoletni			
Adres miejsca zamieszkania			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail rodziców			

Adres miejsca pobytu (jeśli jest inny niż adres zamieszkania)			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą stosującą przemoc domową (żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)</i>			

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę, zawierającą Tabelę I

II. Liczba małoletnich w środowisku domowym, w którym podejrzewa się stosowanie przemocy domowej

III. Dane osoby/osób stosujących przemoc domową

Dane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL ²⁾		
Adres miejsca zamieszkania		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		

Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania)		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Sytuacja zawodowa, w tym nazwa i adres miejsca pracy		
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemocy domowej (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾</i>		

IV. Czy osoba/osoby stosujące przemoc domową zachowywały się w następujący sposób:
(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X)

Osoby/formy przemocy domowej	Osoba 1 stosująca przemoc			Osoba 2 stosująca przemoc		
	wobec osoby 1 doznającej przemocy	wobec osoby 2 doznającej przemocy	wobec osoby 3 doznającej przemocy	wobec osoby 1 doznającej przemocy	wobec osoby 2 doznającej przemocy	wobec osoby 3 doznającej przemocy
Przemoc fizyczna ³⁾ <i>bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc psychiczna ³⁾ <i>izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc seksualna ³⁾ <i>zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne (wymień jakie)</i>						

<p>Przemoc ekonomiczna³⁾ <i>nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek</i> <i>niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych,</i> <i>demolowanie mieszkania,</i> <i>wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne</i> <i>(wymień jakie)</i></p>						
<p>Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej³⁾ <i>wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, i inne</i> <i>(wymień jakie)</i></p>						
<p>Inne³⁾ <i>zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych,</i> <i>demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie,</i> <i>pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb,</i> <i>zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków</i></p>						

<i>odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne (wymień jakie)</i>						
---	--	--	--	--	--	--

V. Czy osoba/osoby doznające przemocy domowej odniosły uszkodzenia ciała? (tak/nie)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę, zawierającą Tabelę V

VI. Czy w środowisku domowym była w przeszłości realizowana procedura „Niebieskie Karty”?

tak (kiedy?gdzie?)

nie nie ustalono

VII. Czy w środowisku domowym aktualnie jest realizowana procedura „Niebieskie Karty”?

tak nie nie ustalono

VIII. Czy osoba stosująca przemoc domową posiada broń palną?

tak nie nie ustalono

IX. Czy osoba/osoby doznające przemocy domowej czują się bezpiecznie? (tak/nie)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę, zawierającą Tabelę IX

X. Świadkowie stosowania przemocy domowej

ustalono – wypełnij tabelę nie ustalono

Dane	Świadek 1	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			
Wiek			
Adres miejsca zamieszkania			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<i>Stosunek świadka do osób, wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np. członek rodziny, osoba obca)¹⁾</i>			

XI. Działania interwencyjne podjęte wobec osoby stosującej przemoc domową

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X)

Działanie	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)		
Doprowadzenie do wytrzeźwienia		
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2024 r. poz. 145)	
	na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 37)	
Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej		

Powiadomienie organów ścigania		
Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia		
Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia		
Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby dotkniętej taką przemocą na określonej w metrach odległość		
Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową		
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na terenie placówki oświatowej, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową		
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej		
Zawiadomienie komórki organizacyjnej policji, właściwej w sprawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”		
Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni		
Poinformowanie o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej		
Inne (wymień jakie?)		

XII. Działania interwencyjne podjęte wobec osoby doznającej przemocy domowej

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie	Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy
Udzielono pomocy ambulatoryjnej			
Przyjęto na leczenie szpitalne			
Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała			
Zapewniono schronienie w placówce całodobowej			
Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia			
Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego			
Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”			
Inne (wymień jakie?)			

XIII. Dodatkowe informacje

.....
.....
.....
.....
.....
.....

XIV. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” nastąpiło przez:

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	
Funkcjonariusza policji	
Żołnierza Żandarmerii Wojskowej	
Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	
Asystenta rodziny	
Nauczyciela	
Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego	
Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
Pedagoga, psychologa lub terapeutę, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	

.....
imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby
wypełniającej formularz „Niebieska Karta – A”

.....
(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

Wpisać właściwie:

- ¹⁾ numer PESEL wpisuje się, o ile danej osobie numer taki został nadany. W przypadku braku numeru PESEL jest konieczne podanie innych danych identyfikujących osobę
- ²⁾ podkreślić rodzaje zachowań

„NIEBIESKA KARTA – B”

INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Co to jest procedura „Niebieskie Karty”?

Są to różne działania, podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja, dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/y. W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

Co to jest przemoc domowa?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Kto może być osobą doznającą przemocy domowej?

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni (np. rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np. dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,

- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni.

Najczęstsze formy przemocy domowej:

- przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne;
- przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne;
- przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne;
- przemoc ekonomiczna: niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne;
- przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne;
- inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

WAŻNE

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do prokuratury, policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomogą Ci:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przesłpstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- **Placówki ochrony zdrowia** – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

Wykaz placówek funkcjonujących na Twoim terenie, udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Uwaga: (dane wprowadza zespół interdyscyplinarny):

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Adres e-mail

Możesz zadzwonić do:

- **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, tel. 800 12 00 02** (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ w języku rosyjskim.
Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰–21⁰⁰) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18⁰⁰–22⁰⁰).
- **Poradnia e-mailowa:** niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym, tel. +48 222 309 900** przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej: nr 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9³⁰ do 15³⁰, od godz. 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

PLAN WSPARCIA DZIECKA PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA W PRZEDSZKOLU NR 148 „KRAINA WARTOŚCI” W WARSZAWIE

Plan wsparcia dziecka po ujawnieniu jego krzywdzenia opracowuje zespół nauczycieli i specjalistów, zatrudnionych w przedszkolu, powołany przez dyrektora. W jego skład mogą wchodzić: wychowawca, pedagog specjalny/pedagog, psycholog oraz inni nauczyciele, prowadzący zajęcia w grupie.

Struktura dokumentu „Plan wsparcia małego po ujawnieniu krzywdzenia”

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizacji i świadczenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1798 - § 2 ust. 2)

- Imię i nazwisko dziecka
- Imiona i nazwiska członków zespołu sporządzającego plan wsparcia
- Tytuł, z jakiego został opracowany plan wsparcia
- Diagnoza sytuacji małego po ujawnieniu krzywdzenia
- Cel wsparcia dziecka
- Identyfikacja zasobów wewnętrznych placówki oraz źródeł zewnętrznych wsparcia dziecka – ofiary krzywdzenia
- Zakres współdziałania przedszkola z podmiotami zewnętrznymi na rzecz wsparcia dziecka
- Zakres, wymiar godzin, okres wsparcia udzielonego dziecku
- Formy i metody wsparcia dziecka
- Ocena efektywności wsparcia udzielonego dziecku

1. Przeprowadzenie diagnozy sytuacji małego po ujawnieniu krzywdzenia:

- a) charakterystyka doznanej krzywdy: rodzaj doznanej krzywdy, okoliczności doznanej krzywdy, stopień naruszenia prawa, stopień zagrożenia bezpieczeństwa małego – w obszarze zdrowia, życia, rozwoju dziecka;
- b) analiza dostępnej dokumentacji, np. wyniki rozmów z dzieckiem, wyniki obserwacji dziecka (zachowanie, wygląd) dokonane przez np. rodziców, nauczycieli, innych pracowników oraz instytucji wspomagających ochronę dziecka, specjalistów – psychologów, pedagoga;
- c) określenie czynników ryzyka doznanej krzywdy oraz czynników wsparcia małego – ustalenie indywidualnych potrzeb ofiary krzywdzenia w obszarze jej zdrowia/życia,

zdrowia psychicznego, funkcjonowania emocjonalno-społecznego oraz w obszarze prawnym i socjalnym.

2. Zdefiniowanie celu oferowanego wsparcia, np.:

- a) udzielanie systematycznej/okresowej pomocy, np. psychologiczno-pedagogicznej;
- b) zapewnienie specjalistycznego wsparcia dziecku/jego rodzinie;
- c) wdrożenie działań, mających przywrócić równowagę emocjonalną dziecku/jego rodzinie;
- d) wspieranie rodziców/opiekunów prawnych dziecka w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- e) złagodzenie psychicznych i behawioralnych objawów skrzywdzenia, złagodzenie stresu, lęku małego;
- f) zapewnienie bezpieczeństwa, np. socjalnego, psychicznego, prawnego;
- g) wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka;
- h) kształcenie umiejętności radzenia sobie z brakiem akceptacji społecznej, izolowaniem, dyskredytowaniem, z trudnymi sytuacjami w środowisku rodzinnym i społecznym, np. przedszkolnym.

3. Identyfikacja zasobów wewnętrznych placówki oraz źródeł zewnętrznych wsparcia dziecka – ofiary krzywdzenia, np.:

- a) zasoby wewnętrzne placówki: dyrektor, zespół wychowawczy, zespół interwencyjny, specjaliści zatrudnieni w przedszkolu (psycholog, pedagog specjalny); rodzice/opiekunowie prawni dziecka;
- b) źródła zewnętrzne wsparcia dziecka krzywdzonego, np. sąd rodzinny, kurator sądowy, policja, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki doskonalenia nauczycieli, służba zdrowia, MOPS/GOPS; organizacje pozarządowe, działające na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

4. Ustalenie zakresu współdziałania przedszkola z podmiotami zewnętrznymi na rzecz wsparcia dziecka

Pracownicy przedszkola działają na rzecz wsparcia dziecka zgodnie z zakresem swoich obowiązków i uprawnień, współpracując z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

5. Ustalenie harmonogramu działań w ramach wsparcia udzielanego dziecku

6. Ustalenie zakresu, wymiaru godzin, okresu wsparcia

- a) zakres wsparcia wynika ze zdiagnozowanych w różnych obszarach indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz psychofizycznych dziecka – ofiary krzywdzenia;

- b) wymiar godzin i okres, w jakim będzie udzielane wsparcie zależy od doświadczanych przez dziecko skutków krzywdy oraz zaobserwowanych efektów wsparcia dziecka w okresie ich monitorowania.

7. Ustalenie form i metod wsparcia dziecka

Przykładowe formy pracy:

- a) indywidualna – konsultacje indywidualne; praca indywidualna z dzieckiem, w zależności od rodzaju krzywdy:
 - pomoc prawna, medyczna, socjalna – zgodnie z przyjętymi w przedszkolu procedurami; indywidualne zajęcia terapeutyczne;
- b) zespołowa: warsztaty rozwojowe, zajęcia grupowe.

Przykładowe metody wsparcia krzywdzonego dziecka: bezpośrednia rozmowa z dzieckiem prowadzona przez wychowawcę/pedagoga/psychologa/inną upoważnioną osobę; zajęcia socjoterapeutyczne; zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, warsztaty rozwojowe, bezpośrednia pomoc prawna, socjalna dziecku i jego rodzinie; pomoc medyczna dziecku; analiza dokumentacji związanej z sytuacją dziecka; obserwacja dziecka.

8. Ocena efektywności udzielanego wsparcia:

- a) zasady i sposób monitorowania efektów wsparcia, np. 2 razy w roku szkolnym. Sposób – wyniki obserwacji, prowadzonej przez nauczycieli i specjalistów, rodziców/opiekunów prawnych dziecka (sojuszników dziecka) w czasie zajęć, oferowanych formach wsparcia; wyniki rozmów z dzieckiem; efekty wsparcia, udzielanego dziecku przez podmioty zewnętrzne; analiza dostępnej dokumentacji;
- b) ocena efektów wsparcia: ocena adekwatności udzielanego wsparcia do zdiagnozowanych potrzeb dziecka – ofiary krzywdzenia.

PRZEPISY KOŃCOWE

1. Polityka Ochrony Małoletnich Przed Krzywdzeniem w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie wchodzi w życie z dniem podpisania.
2. Pracownicy Przedszkola składają pisemne oświadczenie o zapoznaniu się i przestrzeganiu niniejszej Polityki (*załącznik nr 9*). Oświadczenie włączone jest do akt osobowych.
3. Treść Polityki jest udostępniona pracownikom Przedszkola i rodzicom/opiekunom dzieci, w szczególności poprzez wywieszenie w widocznym miejscu w placówce, opublikowanie na stronie internetowej Przedszkola: <http://przedszkole148.waw.pl/> oraz przekazywanie na zebraniach z pracownikami i rodzicami/opiekunami.

Warszawa, dn. 20.06.2024 r.

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisany/a, zatrudniony/a w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie oświadczam, że zapoznałem/am się z treścią obowiązującego Polityki Ochrony Małoletnich Przed Krzywdzeniem w Przedszkolu nr 148 „Kraina Wartości” w Warszawie.

Jednocześnie zobowiązuję się do przestrzegania zawartych w niej zapisów.

Warszawa, dnia

.....
Czytelny podpis pracownika